

21
22.6

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА
ФАКУЛЬТЕТ СИСТЕМ І ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ
КАФЕДРА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор Дніпропетровського
національного університету
імені Олеса Гончара

Поляков М.В.

«УЗГОДЖЕНО»

проректор з науково-
педагогічної роботи

Чернецький С. О

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 061 ЖУРНАЛІСТИКА
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
«ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ»
ДЛЯ ОТРИМАННЯ
ОСВІТНЬОГО РІВНЯ МАГІСТР

Програму обговорено і затверджено на засіданні вченої ради
факультету систем і засобів масової комунікації

(пр. № 4 від 25.11.2016 р.)

Голова ради факультету, проф.

Демченко В.Д.

Дніпропетровськ
2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий іспит – важливий етап вузівського навчального процесу, з якого розпочинається підготовка майбутніх фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» і «магістр». Під час фахового іспиту студенти, які тільки-но склали комплексний кваліфікаційний екзамен і одержали диплом бакалавра, мають продемонструвати належний рівень засвоєння знань, одержаних протягом попередніх років навчання в університеті.

Особливості змісту фахового іспиту для спеціальності „**Видавнича справа та редагування**” полягають у тому, що до програми цього іспиту включено низку питань з професійно орієнтованих дисциплін («Історія світової видавничої справи», «Історія української видавничої справи», «Теорія і практика видавничої справи та редагування», «Редакторсько-видавничий фах», «Теорія і практика редагування перекладів»).

Структура екзаменаційного білета

Кожний білет складається з 50 тестових питань, кожне з яких оцінюється 2 балами за правильну відповідь незалежно від того, до якого розділу відноситься запропоноване питання. До білету включається:

- 20 питань з розділу «Історія світової видавничої справи», «Історія української видавничої справи»;
- 20 питань з розділу «Теорія і практика видавничої справи та редагування», «Редакторсько-видавничий фах»;
- 10 питань з розділу «Теорія і практика редагування перекладів».

Таким чином, за правильні відповіді на всі питання студент може набрати максимальну кількість балів – **100**.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповідно до рекомендацій науково-методичної Ради факультету фаховий іспит зі спеціальності оцінюється у балах, виходячи із загальної суми (від 90 до 100 балів - “відмінно” або “А” за ЕСПК згідно до шкали оцінювання за Болонською системою) оцінюється робота, у якій дано правильні відповіді на тестові питання – від 45 до 50.

Оцінка у 82-89 балів - «добре» - або «В»- виставляється за розв’язання від 38 до 44 тестових завдань.

Оцінка у 75-81 балів - «добре» - або - «С» виставляється за розв’язання від 32 до 38 тестових завдань.

Оцінка у 64-74 балів - «задовільно» - або «Д»- виставляється у разі розв’язання від 27 до 31 тестових завдань.

Оцінка у 60-63 балів - «задовільно» - або -«Е» виставляється у разі розв’язання від 25 до 30 тестових завдань.

Оцінка у 0-59 балів - «незадовільно» - або -«FХ», -«F*» виставляється у разі розв’язання від 1 до 24 тестових завдань.

Оскільки на фаховий іспит виносяться тестові питання з кількох дисциплін, то бали між ними розподіляються таким чином:

I розділ	- 40 балів/ 20 питань
II розділ	- 40 балів/ 20 питань
III розділ	- 20 балів/10 питань
Всього	- 100 балів/50 питань

Таким чином, за стовідсоткове розв'язання тестових завдань студент може отримати максимальну оцінку 100 балів.

Розділ 1. Історія світової видавничої справи, Історія української видавничої справи

Історичні витoki видавничої справи у світі.

Виникнення письма й алфавіту як предтеча книгописання. Піктографічне та ідіографічне письмо. Виникнення фонетичного письма.

Первинний видавничий матеріал. Виникнення папірусу. Ера пергаменту. Історія виникнення паперу. Форми книги зумовлюються матеріалом. Існували сувої та кодекси.

Ранні осередки рукописної книги на Близькому Сході, в Азії та Європі. Глиняна бібліотека правителя Ассирії Ашшурбанапала. Каталог бібліотеки. Вулична бібліотека у Китаї, технологія виготовлення паперу, знайдена у Китаї 11 ст.н.е. Доля знаменитих Кумранських рукописів.

Давнослов'янська рукописна книга дохристиянської доби.

Періодизація становлення та розвитку давньослов'янської рукописної справи. Книжкова справа Київської Русі перед прийняттям християнства. Аргументи до Володимирового періоду: піктографічні тексти в печерах і гротах святилища „Кам'яна могила”; крамольна і тому не визнана „Велесова книга”; давньоруські книги, показані Кирилу у Херсоні 860 року; реконструйована рукописна пам'ятка IX століття „Літопис Аскольда”.

Етапи розвитку давньоруської рукописної справи. Свідчення зару-біжних авторів щодо наявності давньоруських рукописних текстів до X ст.

Книгописання у східних слов'ян після прийняття християнства.

Провідні осередки рукописної справи. Створення своєрідного духовного і просвітницького центру при Десятинній церкві у Києві. Саме тут творці нових рукописів набували тієї майстерності, яка вдосконалювалася вже при дворі Ярослава Мудрого. Існування при Десятинній церкві гуртка переписувачів книг. Відкриття Ярославом Мудрим в приміщеннях Святої Софії школи переписувачів книг із своєї та чужих мов.

Виникнення книготворення у Києво-Печерській Лаврі. Тексти статутів східних монастирів, які були тим первинним матеріалом, що започаткував перекладання і творення нових книг у Києво-Печерській Лаврі на початку XI ст.

Творці й переписувачі книг як перші автори, перекладачі, редактори і видавці. Об'єднання каліграфів у цехи. Переробка попередніх рукописів.

Зародження та етапи поширення друкарства у Західній Європі.

Передумови запровадження у видавничу справу рухомих літер. Печатки і штампи як предтечі друкарства. Однією з передумов виникнення друкарства є нанесення на поверхню якогось плоского матеріалу методом тиснення спеціально виготовлених рельєфним способом певних знаків.

Метод набиття візерунків на тканині. Ксилографічний метод множення текстів та ілюстрацій на папері. Перші спроби створення рухомих літер. Виникнення Феєтського диску. Виготовлення китайським винахідником Бі Шином на рубежі 40-50 років XI ст. н.е. рухомого зображення ієрогліфів.

Доля друкарського винаходу та винахідників. Голандець Лауренц Костер та його друкарня. Легенда про Лауренца. Життя Гутенберга. „Гутенбергові нещастя”. Вершини друкарської творчості Гутенберга.

Поширення друкарства в Європі. Відмінність технології друкарства на заході і Сході. Противники друкарства.

Виникнення друкарства у слов'ян.

Витоки слов'янського друкарства. Соціально-економічні передумови. Західноєвропейська традиція та політичні передумови. Друкарство в Польщі. Початок польської гравюри. Перші друкарські книги у Польщі. „Октоїх” 1491 року. Назва та склад книги. Прийоми двокольорового друку.

„Часослов” 1491 року. Мова та правопис. Виникнення першої друкарні. Краківська Псалтир. Час виникнення української друкарні. Концепція І.Огієнка. Узагальнення концепцій щодо виникнення українського друкарства.

Раннє українське друкарство (XV-XVI ст.).

Формування мережі друкарень на галицько-волинських землях. Друкарня Львівського Ставропігійного братства. Приватна друкарня Михайла Сльозки. Друкарня Арсенія Желібовського та Йосипа Шумлянського. Позальвівські провінційні друкарні. Острозька друкарня.

Видавнича діяльність Києво-Печерської Лаври. Руйнування справи печерських друкарів.

Чернігівсько-сіверський друкарський осередок. Перша друкарня в Чернігові. Друкарня Лазаря Барановича.

Українські друкарні та їхня роль у ствердженні вітчизняної школи редагування і видавничої справи (XV-XVI ст.ст.).

Походження й освітній рівень друкарів. Вихідці з міщанського середовища: Іван Пилипович, Андрій Рудницький, Сачко Сідляр. Вихідці з релігійного середовища: ієромонах Пафнутій, ієромонах Йосиф Городецький, ієгумени Киприян та Гедон Козубські. Діячі освіти, учені, письменники: Іов Борецький, Герасим Смотрицький, Кирило Ставровецький, Петро Могила.

Тематичний репертуар стародруків: богослужбові, полемічні, навчальні. Структурування ранніх книжкових видань як елемент упорядницької праці видавців: передумови, післямови, посвяти, титульні сторінки, фронтисписи, покажчики повідомлення про помилки.

Становлення та розвиток наукового книговидання.

Суспільні потреби і політичні перепони на шляху до встановлення видавничої справи в університетах. Перші спроби киево-могилянців. Козацькі

проекти університетів та їх друкарень. Роль Максимовича в розвитку наукової книги. Шевченко як видавець.

Тематичний аспект наукового книговидання.

Видавнича справа періоду радянської влади (ідеологічний та творчий аспект)

Тотальний контроль друкованого слова: ситуація у видавничій справі напередодні запровадження ідеологічного контролю.

Особливості діяльності редакторів. Формування радянської школи редагування.

Русифікація видавничої справи.

Видавнича справа незалежної України.

Організаційний аспект. Формування нової структури видавництва за типологічними ознаками. Формування нової системи збуту продукції. Загострення проблеми стандартизації у видавничій справі.

Законодавчий аспект. Тематичний аспект.

Історія становлення та розвитку видавничої справи у світі.

Видавництва та типографії Західної Європи (Німеччина, Франція, Іспанія, Італія, Велика Британія). Найвидатніші видавці Європи та їх творчі досягнення у видавничій справі.

Розділ 2. Теорія і практика видавничої справи та редагування, Редакторсько-видавничий фах

Етапи й організація редакційно-видавничого процесу.

Характеристика структури сучасного видавництва. Підготовчий етап (тематичний план, пошук авторів). Редакційний етап. Виробничий етап. Рекламний етап.

Завдання редакційно-видавничого етапу та роль редактора в ньому. Видавничий процес та роль редактора в ньому. Попередня робота видавництва з автором. Робота редактора над проспектом твору. Оцінка рукопису. Вивчення проблеми читацького попиту.

Авторський етап редакційно-видавничого процесу.

Передача повідомлення від автора до реципієнта. Групи авторів. Попередня робота з автором (редакційний висновок, укладання договору).

Редакційний етап редакційно-виробничого процесу.

Визначення теми твору як проблема редакторського аналізу й оцінки твору. Редакторський аналіз розробки теми автором. Редакторський висновок.

Етап поліграфічного відтворення, тиражування та розповсюдження видання.

Видавничий оригінал. Порядок розташування елементів видань при верстанні. Вимоги до текстового та ілюстративного матеріалу.

Едитологія та її складові частини.

Теорія редагування. Теорія видавничої діяльності. Навчальні едитологічні дисципліни. Професія редактора.

Об'єкт і предмет редагування.

Текстовий оригінал, видавничий оригінал, конструкція видання та проект видання. Поняття про журналістський твір як предмет редагування.

Методологічна база редагування.

Єдність змісту і форми твору. Текст як предмет мислення і мовлення. Співвідношення загального та окремого, об'єктивного та суб'єктивного. Групи авторів. Групи реципієнтів. Групи ЗМІ.

Мета й завдання редагування.

Верифікація повідомлень, адаптація, нормалізація, інтерпретація, етизація, естетизація повідомлень. Уніфікація повідомлень.

Галузі редагування.

Образні (художні), понятійні (науково-технічні) та образно-понятійні (публіцистичні повідомлення).

Види текстів та особливості їх редагування.

Основні види текстів. Опис як спосіб побудови й вид тексту. Елементи опису. Навички редакторської правки опису. Розповідь: ознаки, функції, засоби побудови. Роздум: особливості використання, логічні зв'язки. Докази у міркуваннях, прийоми їх передачі у тексті.

Техніка правки.

Види правки. Правила і засоби внесення правок. Мотивація редактора. Види правки (вичитування, скорочення, опрацювання, переробка).

Укрупнена видавнича структура об'єкта редагування.

Вихідні відомості, текстові компоненти, нетекстові компоненти, апарат видання. Основні вимоги до оригіналу.

Структура текстової частини оригіналу.

Лінгвістична структура. Композиційна структура. Визначення композиції та її рівні. Види композиційної структури. Інформаційна структура.

Структура нетекстової частини оригіналу.

Ілюстрації (художньо-образні, науково-пізнавальні). Таблиці (види таблиць за змістом, призначенням, побудовою, зв'язок таблиці з текстом). Склад та елементи формул (символи, знаки, цифри. Доцільність використання формул та введення їх у текст залежно від читацького призначення видання).

Поліграфічна форма різних типів видань.

Підпорядкованість поліграфічних елементів структурі видання. Книга, брошура, буклет, альбом, листівка. Газета і журнал як тип і форма періодичного видання.

Короткий опис друкарських процесів.

Принцип друкування. Способи друку. Характеристика шрифту. Формат набору (газетна шпальта).

Структура апарату видання в оригіналі.

Поняття „апарат видання”, його основні елементи. Інформаційна роль апарату видання. Призначення апарату у виданнях різного читацького та цільового спрямування.

Структура вихідних відомостей в оригіналі.

Завдання цієї групи ідентифікуючих компонентів. Випускні дані.

Поліграфічна структура видання.

Титульні елементи. Основний текст. Показчики. Зміст. Вихідні дані.

Загальні вимоги до набраного тексту.

Переноси. Знаки й цифри. Виділення в тексті. Набір заголовків. Зміст.

Значення довідково-інформаційного апарату видання.

Поняття „апарат видання”, його основні елементи. Призначення апарату у виданнях різного читацького та цільового спрямування.

Основні технічні правила верстання.

Види верстання.

Пошукові компоненти видання.

Призначення та основні види покажчиків. Основні елементи покажчика. Вибір покажчиків залежно від цільового та читацького призначення видання.

Коректура.

Загальне поняття. Види коректур. Класифікація коректурних знаків. Головні правила вживання коректурних знаків.

РОЗДІЛ 3. Теорія і практика редагування перекладів

Визначення перекладу як виду творчості. Типи й види перекладів.

Усний, письмовий, синхронний та машинний переклади. Художній переклад та його різновиди. Переклад офіційно-ділових документів.

Мета і функції перекладу. Перекладознавство як допоміжна літературознавча дисципліна, його структура і зв'язок з іншими філологічними дисциплінами. Переклади з далеких і близьких мов.

Завдання теорії перекладу, історії перекладу та критики перекладу. Єдність методу літературознавства й лінгвістики у сфері перекладознавства. Основне питання перекладознавства.

Історія розвитку перекладу. Суспільно-історичні чинники, що зумовили появу перекладів. Переклади у XVIII і XIX ст. ст. Переклади художньої літератури на межі XVIII і XIX ст. ст. XX ст. як «епоха перекладу». Стан перекладознавства на сучасному етапі.

Видатні теоретики й практики перекладу, їх внесок у постання й розвиток перекладацької справи. Видавництво «Всемирная литература».

Основні принципи вітчизняної школи перекладу. Етапи діяльності перекладача. Творча індивідуальність перекладача.

Актуальні проблеми сучасного перекладознавства: проблеми методу перекладу; шляхи й засоби досягнення адекватності у перекладі; зміна підходів до проблем перекладу у сучасній науці; креація та метакреація. Переклад як форма міжлітературних зв'язків.

Лінгвістичні проблеми перекладу. Зміна обсягу тексту в перекладі.

Національна специфіка першотвору і переклад. Історичний колорит, колорит епохи «Жорсткі» та «гнучкі» жанри у перекладі. Поняття жанрово-стильової домінанти. Види інтерпретацій: переклад як вид міжмовної інтерпретації. Стиль автора першотвору і стиль перекладу. Українсько-російські та російсько-українські переклади. Значення перекладу у ситуації білінгвізму.

Практичні навички перекладу.

Критерії оцінки якості перекладу.

**Рекомендована література:
Підручники та методичні посібники:**

1. Сикорський Н.М. Теория и практика редактирования. – М.: Высшая школа, 1980. – 328 с.
2. Лихтенштейн Е.С., Михайлов А.И. Редактирование научной, технической литературы и информации. – М.: Высшая школа, 1974. – 310 с.
3. Мильчин А.Э. Методика редактирования текста. – М.: Книга, 1980. – 320 с.
4. Корректурa / Под ред. Б.Г. Тяпкина. – М.: Книга, 1979. – 319 с.
5. Животко А. Історія української преси. – К., 2000.
6. Запаско Я. Ошатність української рукописної книги. – Львів, 1998.
7. Запаско Я. та інші Початки українського друкарства. – Львів, 2002.
8. Ісаєвич Я. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми. – Львів, 2002.
9. Кацпраж Е. История книги. – М., 1964.
10. Мигонь К. Наука о книге. – М., 1991.
11. Огієнко І. Історія українського друкарства. – К., 1994.
12. Атлас А.З. Интерпретация поэтического текста. Учебн. пособ.– Спб.: изд-во гос. ун-та, 1993.
13. Бархударов Л.С. Язык и перевод. – М: Высш. шк., 1975.
14. Виноградов В.С. Введение в переводоведение. – М: Высш. шк., 2001.
15. Гайнічеру О. Поезія і мистецтво перекладу. – К.: Дніпро, 1990.
16. Гачечиладзе Г.Р. Художественный перевод и литературные взаимосвязи. – М: Высш шк., 1982.
17. Калашник Н.Г., Гетьман Н.О. Теорія та практика перекладу. Навч. посібн. – Запоріжжя, 2004.
18. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. – М: 2000.
19. Коптілов В. Теорія і практика перекладу. – К.: Юніверс, 2003.
20. Левый И. Искусство перевода. – М.: Искусство, 1974.
21. Лилова А. Введение в общую теорию перевода. – М.: Высш. шк., 1985.
22. Мирам Г., Гон А. Профессиональный перевод. – К.: 2003.
23. Рагойша В.П. Проблемы перевода с близкородственных языков. – Минск: БГУ, 1980.
24. Рыльский М. Искусство перевода. – М.: Сов. Писатель, 1986.
25. Федоров А.В. Основы общей теории перевода. – М.: Высш. шк., 1983.
26. Чуковский К.И. Высокое искусство. – М.: Сов. Писатель, 1968.
27. Швейцер А.Д. Текст и перевод. – М., 1988.

Довідкова література:

1. Альберт Ю.В. Списки литературы в научных изданиях: Составление и оформление. – К.: Наукова думка, 1988. – 151 с.
2. Огар Е.І. Словник-довідник з видавничої справи (українсько-російський,

- російсько-український). – Львів: Палітра друку, 2002 – 396 с.
3. Памятная книга редактора. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Книга, 1988. – 418 с.
 4. Словарь издательских терминов. – М.: Книга, 1983. – 206 с.
 5. Справочная книга редактора и корректора: Ред.-техн. оформление издания / Под ред. А.Э. Мильчина. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Книга, 1985. – 416 с.
 6. Энциклопедия книжного дела / Под ред. Ю.К. Майсурадзе. – М.: Юристь, 1998. – 574 с.

Спеціальна література:

1. Антонов А.В. Восприятие внетекстовых форм информации в издании. – М.: Книга, 1992. – 104 с.
2. Буров К.М. Записки художественного редактора. – М.: Книга, 1987. – 143 с.
3. Добкин С.Ф. Оформление книги: Редактору и автору. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Книга, 1995. – 207 с.
4. Дюженко Г.А. Редактирование статистических таблиц. – М.: Высш. школа, 1985. – 64 с.
5. Иванов В.С. Из опыта работы редактора над материалом, содержащим размерные величины // Издательское дело: Научно-техн. инф. сборник. 1990. Вып. 9. С. 15-21.
6. Истрина М.В. Аннотирование произведений печати. – М.: Книга, 1991. – 48 с.
7. Кравец А.С. Сокращение обозначений многозначных чисел в тексте, таблице и на графике // Издательское дело: Реф. информ. 1987. Вып. 12. – С. 6-11.
8. Кравченко В.Ф. Культура современной книги. К новой постановке вопроса // Книга: Исследования и материалы. Вып. 52. – С. 74-90.
9. Підмогильна Н. Критерії оцінки перекладу // Ред. літературознавство. – 1986. – № 9. – С. 46-54.
10. Призмент Э.Л. Работа редактора над аппаратом книги. – М.: Книга, 1992. – 160 с.
11. Призмент Э.Л., Динерштейн Е.А. Вспомогательные указатели к книжным изданиям. 2-е изд., исправл. и доп. – М.: Книга, 1998.
12. Суходский А.М. Работа редактора над книжными иллюстрациями // Редактор и книга. Вып. 8. – М.: Книга, 1979. – С. 48-62.
13. Тяпкин Б.Г. Аппарат произведения печати: Методика выбора, подготовка и редакционная обработка. – М.: Книга, 1977. – 127 с.
14. Тяпкин Б.Г. Работа редактора над книжными иллюстрациями. – М.: Книга, 1988. – 147 с.
15. Электронная техника в процессах корректуры и редактирования. – М.: Книга, 1993. – 80 с.